

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Götheborgske

Spionen.

 Lördagen, den 15 Martii, 1766.

S dag wil jag tractera mine läsare med The-
watten. Om denne dryck ej wore til, som
samlar folk et par gångor om dagen tilhopa;
Skulle samqwäm snart uphöra, säger en Ängelsk
Auctor. Theet binder ofta folket mer, än alle
lagar, tillsammans. Wårt Ängelska Götheborg
är icke nog Ängelskt i den delen. Flera någon
täfla här om företrädet; och Thewatnet råknar
ingen på.

Det wore likwäl mödan wärdt, at ungefärlig-
gen weta, huru mycket The Chinesen årligen aflä-
ter til Europäerne. År 1759 gingo från denna
del af werlden til Canton 22 Skepp, 11 Ängelska,
2 Franska, 3 Holländska, 2 Swenska, 3 Danska
och 1 Portugisiskt. Efter min Förelhsares huf-
wud-bok skulle detta göra 23; men efter Arith-
metikan får jag ej up mer än 22. Det är oför-
läteligt, at mistaga sig, när man har intet min-
dre, än Ostindiska Skepp, at lägga tilhopa. Så-
ledes affickade Ängeland allena et lika antal med
hela resten af Europa. Men Flottan blef just
icke

icke lastad med The: bland annat återbragtes til
 Angeland en hisfelig mängd af saltpeter, näml.
 1984600 Skålp:d, at förtiga flera, så nyttiga,
 som dyrbara waror. Hwad Theerna angår; så
 steg antalet af den gröfre * sorten til 4382200 Skålp.
 Utomdes fick Angelsmannen hem samma år, näml.
 1760, Congo † 74000 Skålp:d, Hysan** 147000,
 Singlo †† 1533200 dito, jämte 2900 dito Soat-
 choun***. Theerna sammantagne utgjorde
 6199300 Skålp:d. Om man nu lägger härtil
 Theet, som årligen luren drågas in, och hwilket
 ej längesedan räknades til 1400000 Skålp:d;
 upkommer en förfärlig summa af 7599300 Skålp:d,
 hwilka folket på de, så wida med mindre skäl
 kallade, lyksalige därne förtärer. Jag kan wäl
 icke sluta med någon wisshet, antingen af Steppens
 antal,

* Man skiljer Theerna efter tiden, då de pläckas,
 samt efter orten, hwarifrån de komma, likasom
 hödet nästan på samma sätt utmärkes i Sverige.
 Från fömliga orter komma bätre sorter til sta-
 den: så är ock häfwen, eller andra slottan, ma-
 grave, än första grödan. The-Bohe skal utgö-
 ra tredje sorten, och sista The-skörden.

** Congo pläckas i Junii månad.

† Hysan är en sort af det gröna slaget, mera tort
 än Singlo.

†† Singlo är det egenteligen så kallade gröna Theet.

*** Soatchoun är pläckadt i April månad, samt
 äger nycken styrka: jag tör icke widare fördju-
 pa mig i detta ämne: ty jag war aldrig Super-
 cargo; tillstår ock, at jag, som almänheten, dric-
 ter utan uplysning, utan synnerlig smak.

antal, eller af Engelska förtåringen, til den Europæiska The = drifningen. Men at watten och The misbrukas här i werlden, slår ej fel, när mera där af medtages i Holl- och Angeland, än uti hela Chinesiska Råjsaredömet.

Får man jolra litet om Europaiska The = drifningen, som Historicus? Det är jämt et helt hundratal af år förflutet, sedan Lord Arlington och Lord Ossory bragte några Theblad in i Angeland. Utan at förtala könet, försäkras helt allvarsamt, at twänne Fruer, eller Ladis Arlington och Ossory, funno drycken förträffelig, och därmed blef Asien Europas herskarinna: ty moden upkom inom kort, at dricka Thewatten. Thebladen kostade likwål då ganska mycket; näml. 60 Shilling, eller 3 Pund Sterling, et enda Skålp:d: och detta priswärda köp warade ännu år 1707, fast Holländaren gaf allenast i Batavia 4 eller 5 Shilling, och drog således up Änglåndaren obestristligen. År 1715 blef The = drifningen mera almån. Wid samma tid blef äfwen grönt, eller Råjsar-The, bekant. År 1720 började Frankerike, som tillförene fört intet annat, än sidentyg och porcelaine ifrån Indien, at förese sig med Theer ur första handen; och dref hela tiden en båtande, fast understucken, handel med Angeland. Ifrån år 1717 til 1726 kommo, för Compagniets egen räkning, ej öfwer 700000 Skålp:d årligen in i Angeland; och således lurendrågades då grufweligen, emedan 5 millioner Skålp:d årligen den tiden sticades til Europa, hwaraf Änglåndaren

2

förtårde

förtårde största delen. Ifrån år 1732 til 1742 hafwa Ungelska Skepp hembragt årligen 1200000 Skålp:d. Och när tullen sedan minskades, har årliga införslen stigit til 3 millioner Skålp:d, och år 1755 til 5 millioner dito. Men år 1758 medbragte 9 Skepp ej mer, än 2795130 Skålp:d. Utomdes införsles man en million Skålp:d ifrån Holland; och resten ersattes genom lurenträgerier. Man behöfwer ej, at häröfwer göra klago-wisor i Sverige.

En anmärkning i almånhet torde ej wara onödig. Det försäkras, at Chinesen nu mera gör sig liten möda med granskning af Theer, sedan föråringen blifwet så stark i Europa. Kåjsaren, och de store på orten, torde råtnu wara de enda, som få rätt utwalda, samt oblandade, Theer. Holländaren skal hafwa något dylikt at aflåta; men säljer det ej under 60 Shilling. Icke des mindre dricker hwar och en The: ty det är, ehuru dåligt, åndoch i moden: Hwad behöfwes mer?

Til affättning uppå Theet, wil jag nu sluta med en The-drickares merit-lista. Det war en hederlig Karl i werlden, som i hela 40 år hållet en noggran och oafbruten diät. Han steg up hwar morgon kl. 6, rökade sina 2 pipor tobak til kl. 7, och drack ej mer, än 4 tassar The til kl. 8. Sedan spatserade han i trågården til kl. 1, åt orestek til kl. 2, drack et par frus bårare-öl til kl. 3, hwilket ledsagades med 3 bouteiller win til kl. 4. Därpå låskade han sig med Thewatten til kl. 5, rökade sina 2 pipor andra gången til kl. 6, och små-

småföp hele astoneu, tils han efter alla reglor upnådde sit ordenteliga rus. Han fick en graf-frist, efter förtjenst, af följande innehåll: „Här hwilar den, som rökat 58400 pipor tobak, drucktet 115800 tassar The, samt åtet 32850 marcker ore-fött, och drucktet 29200 bouteiller porter, jämte 43800 dito win. Hwad skada för almånheten, at en sådan omganges-man saknas?“

* * *

Man såg här om dagen, uti Göttheborgska Nyheter, under N:o 7, huru många samnar wed fölödes til Göttheborg inkommet år 1765, näml. tillsammans 9365. Utomdes hafwa wäl många laß af både wed och brántorf inkommet landwägen, at förtiga en mängd af stockar, som flottas hit, och hwaraf en god del medtages i köket. Då man nu besinnar, at Soldaten här i staden bränner litet eller intet, åtminstone dyrkar ej hamne-weden; så finner hwar och en, utan widlyftig räkning, at en samn ungefärligen åtgår här i staden för hwar och en, som lif och lekamen åger. Ty man ser af N:o 6 uti nya Göttheborgska Magazinet, at när Fortifications- och Artilleri-starterne, jämte Garnizonen undantagas, huser Göttheborg in- och utom sine murar, det är både i stad och förstäder, ej mer än 10087 människor, små och stora. Ja, låt ock handelsen åga rum, at Martis arbetsame söner fordra någon wärma; så lärer ändå weden, som åtgår i förstäderne, och hwilken ej kommet med i räkningen, swara rifeligen emot förtåringen i Baraquerna.

Så mycket mer styrkes jag uti gifningen om en wed = samns ungefärliga behof för hwar frusen människa, som jag med säkerhet wet, at uti Stockholm inkommet år 1763 78979 $\frac{1}{2}$ samnar wed och 10725 $\frac{1}{2}$ låster bränkol; år 1764 77736 $\frac{1}{3}$ samnar wed, och 9877 låster bränkol. Nu som folkmängden år 1755 ej steg högre, än til et antal af 77560 personer *, och en samn af Fin = weden är något drygare, än den Bohuslänske; så ligger saken för en dag, och behöfwer ej mera ljus. Swad påföljder man här af Käligen drager, och huruwida våre Fogar tåla sådan minskning; är en sak, som jag framdeles torde så tilfalle, at gifwa wid handen.

* Se Süßmilchs Göttliche Ordnung 2 Theil, s. 473.

Stads = nyheter.

Götheborgska Wexel = priset.

London	=	=	=	Intet	=	=	=	=	=	=
Amsterdam	=	=	=	Intet	=	=	=	=	=	=
Hamburg	=	=	=	Intet	=	=	=	=	=	=

Under öfwer alla under! Remittenter undra alramest. Inge courierer från Jönköping, är första undret: detta war et dumt under. En annan undrar, hwarföre ingen Wexel, på trenne Post = och Wexel = dagar, waret til fångs. Andre,

om

om den nya förordningen gjort Herrar Trassenter opastlige. Somlige weta ganska wäl, at de så Weljar, som blifwet nyligen sålde, bestådt af ringa summor: undra fördenstul, om Måklares beswär syttat därhån, at våra weckofkrister ej måtte witna om genstråswighet. Andre undra, genom hwad owanlig händelse tilgången i sådan hast uphört: et orimeligt under! Andre taga för afgjordt, at mesta stulden beror på motwilja; men undra stäligen, om sselfswäld och egennytta kan i grund, och således ur hjertan, med andra än Gudomliga förordningar utrotas. Swar: de sednare kunna lätteligen intagas af Catechesen; men efterleswas endast af lydige Guds undersåtare. Somlige undra, om icke mången upoftrar en liten och loflig fördel, när han därigenom tiltwingar sig rättighet, at innan kort utöfwa sin förra sselfswäldiga wana. Swar: Winsten asmätas ej alltid efter billighet; utan undertiden efter magt och begär. Männe icke Weljar-rörelsen i 6 eller 8 år lemnat tydeliga wadermålen häraf? Men jag går utöfwer mina gränser: hwad behöfwer jag förklara undren? Somlige undra, om icke tilgången för våra behof stadnat inom så händer, likasom watnet inom någre dammar. Mb. de som slaget utförsten under sig, påsyftas här utan twiswel. Somlige undra, om någon bätre känner tilgång och behof, än den, som dag och årligen uträknar dessa poster. Somlige undra, hwad det gör til saken, om 1000 Riksdaler stå fruktlöse i Amsterdam, eller gifwa 3 för hundra; fast ansenligare ränta bjudes med uprät-

ta händer hemma. Svar: det gör intet til saken, blott en almån flagan, och trångmål efter Wexlar, werkar ändring i förordningen. Somlige undra, om något aftal förorsakat Wexel-bristen; andre sluteligen, om icke köpare bort allredan förstå sig på douceurer, och kännas wid det gamla ofet, under et fött och förtjusande namn. Jcke wet jag, hwilken nu skal sitta: hself är jag ofskyldig i hele leken.

Små Kyrko-tidningar.

Följande Prestmän hafwa nyligen undergådt Examen Pastorale: nämligen Vice-Pastorn och Comministern, Herr Magister Peter Bundy, samt Ostindiske Prædikanthen, Herr Magister Emanuel Himmelberg; och Adjuncten, Herr Candidaten Samuel Lyden.

Bergmästaren, Herr Johan Holst, är med döden afgången på des gods, uti Pastoratet Romeled beläget.

Kundgörelser.

En gård, af 1 och en half tomt, i staden Kongsbacka belägen, är til salu: kan med en ganska lindrig kostnad, sättas uti fullkomligt stånd, och är i sinnerhet fördelagtig för spannemåls handlande. En trågård af 30 a 40 trån pryda desutan denna egendom. Ut den, som är hågad, lemnar jag widare mundtelig underrättelse.

På Quibergsnäs finnes til köps extra god Ångest sådes-hafra och korn.